

सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी यांच्या सेवा
करार पद्धतीने विवक्षित कामासाठी
घेणेबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२७१५/प्र.क्र.१००/१३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : ८ जानेवारी, २०१६

- वाचा :** १. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आरईएम-१०८९/प्र.क्र.२/८९/१३
दि.९ फेब्रुवारी, १९८९
२. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आरईएम-१५९३/ प्र.क्र.७५/९३/१३,
दिनांक २२ डिसेंबर, १९९३.
३. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आरईएम-१५९४/४६७/१३,
दिनांक ३ सप्टेंबर, १९९४
४. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक सीबीई-१८९३/प्र.क्र.३८/९३/तेरा
दिनांक १५ फेब्रुवारी, १९९५.
५. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक: आरईएम-१५९५/ प्र.क्र.४८/९५/१३
दिनांक ९ नोव्हेंबर, १९९५
६. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक: आरईएम -१५०९/ प्र.क्र.५८/२००९/१३
दिनांक १४ जानेवारी, २०१०

प्रस्तावना :

शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, दि. १५.२.१९९५ अन्वये तज्ञ, सेवानिवृत्त शासकीय अधिकारी यांना विवक्षित कामांसाठी करार पद्धतीने नियुक्ती देण्यासंदर्भात सूचना आहेत. त्यानुसार विहीत अटी व शर्तीचे पालन करून सामान्य प्रशासन विभाग आणि वित्त विभागाच्या मान्यतेने प्रस्तावास मुख्य सचिवांमार्फत शासनाच्या मान्यतेनंतर नेमणूक करता येते.

२. शासन निर्णय दि. ९.११.१९९५ अन्वये सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी यांना पुनर्नियुक्ती, मुदतवाढ आणि नियमित पदांवर करार पद्धतीने नियुक्ती देण्याबाबत सूचना आहेत. सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी यांना पुनर्नियुक्ती, मुदतवाढ आणि नियमित पदांवर करार पद्धतीने नियुक्ती तसेच कंत्राटी पद्धतीने करावयाच्या नियुक्त्यांसंदर्भात मा. मुंबई उच्च न्यायालयाने जनहित याचिका क्र.८५/२००८ मध्ये दिलेले आदेश विचारात घेऊन विहित अटी व शर्तीचे काटेकोर पालन न करता करण्यात आलेल्या नियुक्त्या रद्द करण्याच्या सूचना शासन निर्णय १४.१.२०१० अन्वये देण्यात आल्या आहेत. तसेच सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचा-यांना मुदतवाढ, पुनर्नियुक्ती देता येत नाही.

३. सेवा प्रवेश नियमातील तरतुदीनुसार (शैक्षणिक अर्हता, वयोमर्यादा इ.) नियमित पदांवर विहित मार्गाने सरळसेवा, पदोन्नती व प्रतिनियुक्ती इ. बाबतची कार्यवाही यानुसारच होईल यासाठी नियमांचे कटाक्षाने पालन करणे आवश्यक आहे. मात्र, काही सेवांसाठी सेवाप्रवेश नियमातील

तरतुर्दीचे पालन करुन आणि शासनाचे प्रशासकीय खर्चासंबंधातील काटकसरीचे धोरण विचारात घेऊन पदभरती शक्य होत नसल्याने करार पद्धतीने किंवा मानधन तत्वावर नेमणुका केल्या जातात. या सूचना सन १९९५ मध्ये दिलेल्या असुन त्यावेळेस निश्चित केलेली परिश्रामिक मर्यादा रु.१००००/- पर्यंत मर्यादित आहे आणि प्रस्तावास वित्त विभाग, सामान्य प्रशासन विभाग, मुख्य सचिव आणि शासनाची मान्यता घेणे या बाबीसाठी कालावधी लागत असून त्यामध्ये सुधारणा करण्याची गरज व आवश्यकता वेळोवेळी विविध बैठकांमध्ये सूचविण्यात आलेली आहे. त्यामुळे सन १९९५ मधील सूचनांमध्ये सुसूत्रता आणणे, करार पद्धतीने नेमणुका केल्यास द्यावयाच्या पारिश्रमिकामध्ये समुचित वाढ करणे तसेच करार पद्धतीने नेमणुका करण्यासाठीच्या निर्णयप्रक्रियेतील टप्पे कमी करणे आवश्यक आहे. सबब, शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, दि. १५.२.१९९५ च्या शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

उपरोक्त वस्तुस्थिती विचारात घेऊन शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, दि. १५.२.१९९५ च्या मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

- १) प्रशासकीय विभागाने त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयातील विविध विषयांसंदर्भात आवश्यक सेवांसाठी सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी यांचे विषयनिहाय एमपॅनलमेंट (Empanelment) करावे. उदा.

- (क) आस्थापनाविषयक बाबी/ सेवाप्रवेश नियम
- (ख) पायाभूत सुविधा निर्मिती.
- (ग) नागरी सेवा पुरविणे.
- (घ) विशेष गुप्त वार्ता इ.
- (ङ) योजनांचे मुल्यमापन.

प्रशासकीय विभागास आवश्यकतेप्रमाणे इतर विवक्षित सेवा/कामांचा समावेश करता येईल.

- २) करार पद्धतीने विवक्षित कामांसाठी नेमणूका करताना पारदर्शक पद्धतीचा अवलंब करण्यात यावा, विहीत पद्धतीने जाहिरात देऊन अर्ज मागवावेत आणि प्राप्त अर्जातून पात्र उमेदवाराची निवड करुन सूची (Panel) तयार करावी.
- ३) एमपॅनलमेंट (Empanelment) तीन वर्षांच्या कालावधीकरिता करावे व त्याचा वार्षिक आढावा घेण्यात यावा.
- ४) शासकीय कार्यालय /शासनाचे उपक्रम/स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील वरीलप्रमाणे empanelment केलेले सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी यांची करार (Contractual)

पद्धतीने करण्यात येणारी नियुक्ती ही नियमित स्वरूपाच्या कामकाजासाठी न करता केवळ “विवक्षित” कामासाठीच करण्यात यावी.

- ५) अशा स्वरूपाच्या विवक्षित कामासाठी लागणारी विशेष अर्हता अथवा संबंधित कामाचा किमान तीन वर्षांचा अनुभव ही पूर्वअट ठेवण्यात यावी.
- ६) नियमित मंजूर पदांवर (Sanctioned Posts) करार पद्धतीने नियुक्ती करता येणार नाही, अशी पदे सेवाप्रवेश नियमानुसार विहित केलेल्या मार्गाने नियमितपणे भरण्यात यावीत. शासन अधिसूचना, सामान्य प्रशासन विभाग, दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०१४ अन्वये विशेष कौशल्य धारण करणाऱ्या उमेदवारांसाठी मंजूर पदसंख्येच्या कमाल १०% इतकी पदे भरण्याबाबत जी मर्यादा विहित केली आहे त्या मर्यादेत करार पद्धतीने नियुक्ती करता येवू शकेल. करार पद्धतीने नियुक्त्या करण्याचे प्रस्ताव तयार करताना कामाचे स्वरूप, आकस्मिकता, सार्वजनिक हित या बाबी विचारात घेण्यात याव्यात .
- ७) करार पद्धतीने नियुक्तीमुळे शासन सेवेत असलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्याच्या पदोन्नतीच्या संधीवर प्रतिकूल परिणाम होणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.
- ८) विवक्षित कामाचे स्वरूप आणि व्याप्ती विचारात घेऊन ते काम पूर्ण करण्याचा कालावधी संबंधित विभागाने निश्चित करावा आणि सदर कामासाठी करार पद्धतीने देण्यात येणारी नियुक्ती एका वेळी जास्तीत जास्त एका वर्षासाठी देण्यात यावी. परंतु अशा नियुक्तीचे वाढीव कालावधीकरीता दरवर्षी नूतनीकरण करता येईल आणि एकूण कालावधी तीन वर्षांपेक्षा अधिक असणार नाही.
- ९) सेवानिवृत्त शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांची विहित कार्यपद्धतीचे पालन करून करार पद्धतीने नेमणूक करताना त्यांना सेवानिवृत्तीपूर्वी मिळत असलेल्या एकूण वेतनातून (मुळ वेतन व महागाई भत्ता धरून) त्यांना आता मिळत असलेले एकूण निवृत्तीवेतन (महागाई भत्ता आणि अंशराशीकृत निवृत्तीवेतनासह) वजा केल्यानंतर होणारी रक्कम त्यांचे मासिक पारिश्रमिक म्हणून निश्चित करण्यात यावे. अशा पारिश्रमिक रक्कमांची कमाल मर्यादा मासिक रु.४०,०००/- (रुपये चाळीस हजार) इतक्या मर्यादेत असावी .
- १०) करार पद्धतीने नियुक्ती देण्यात आल्यामुळे संबंधितास शासनाच्या कोणत्याही संवर्गात सेवा समावेशनाबाबत /सामावून घेण्याबाबतचे वा नियमित सेवेचे इतर कोणतेही लाभ मिळण्याचा अधिकार/ हक्क नसेल.
- ११) करार पद्धतीने नियुक्ती करताना कमाल वयोमर्यादा ही ७० वर्षांपेक्षा अधिक नसावी.
- १२) असा सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी शारीरिक, मानसिक वा आरोग्याच्या दृष्टीने सक्षम असावा, तसेच प्रस्तावित सेवेसाठी त्याच्याकडे आवश्यक क्षमता असावी.

- १३) नियुक्तीच्या कालावधीत करार पद्धतीने विवक्षित काम पूर्ण करण्याची जबाबदारी संबंधित व्यक्तीची राहिल व तसे बंधपत्र/हमीपत्र त्यांच्याकडून घेण्यात यावे. तसेच सदर बंधपत्रात/हमीपत्रात करार पद्धतीने नियुक्ती देताना शासनाने या निर्णयान्वये विहित केलेल्या अटी व शर्ती, विभागाने निश्चित केलेल्या अतिरीक्त अटी व शर्ती, करार पद्धतीवरील उमेदवारांकडून नियमित सेवेत घेण्याबाबत अथवा इतर कोणत्याही हक्काची मागणी करण्यात येणार नाही, यांचा समावेश करून सदर अटी व शर्ती मान्य असल्याचा उल्लेख करण्यात यावा.
- १४) नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त /स्वेच्छा सेवानिवृत्त अधिकारी/कर्मचारी यांना मुदतवाढ, पुनर्नियुक्ती देण्यात येऊ नये.
- १५) अशा अधिकारी/कर्मचार्याविरुद्ध कोणतीही विभागीय चौकशीची कारवाई चालू किंवा प्रस्तावित नसावी.
- १६) नियुक्ती प्राधिकारी यांना विशेष परिस्थितीत कोणत्याही वेळी अशा अधिकारी/कर्मचारी यांच्या करार पद्धतीवरील सेवा समाप्त करण्याचे अधिकार राहतील.
- १७) असा अधिकारी/कर्मचारी त्याच्यावर सोपविलेली सेवा पार पाडण्याच्या कामात व्यत्यय निर्माण होईल, अशा कोणत्याही व्यवसायिक कामात गुंतलेला नसावा.
- १८) अशा अधिकारी/कर्मचारी यांनी conflict of interest जाहीर करणे आवश्यक राहिल.
- १९) अशा अधिकारी/कर्मचारी यांना आवश्यक प्रसंगी दौरा करावा लागल्यास त्यांना त्यांच्या निवृत्तीवेळच्या वेतनमानास अनुसरून प्रवासभत्ता व दैनिक भत्ता अनुज्ञेय राहिल.
- २०) अशा करार पद्धतीवरील अधिकारी/ कर्मचारी यांनी त्यांना प्राप्त होणाऱ्या कागदपत्रे/माहिती व आधारसामुग्रीबाबत गोपनीयता पाळणे आवश्यक राहिल.
- २१) नियुक्त अधिकारी/कर्मचारी यांनी त्यांच्यावर सोपविलेले कामकाज निश्चित केलेल्या कालावधीत पूर्ण करणे आवश्यक राहिल. त्यांच्या कामकाजाबाबत नियुक्ती प्राधिकारी वेळावेळी आढावा घेऊन कामाचे मूल्यमापन करतील.
- २२) करार पद्धतीने नियुक्त करण्यात आलेल्या व्यक्तीच्या पारिश्रमिकापोटी होणारा खर्च संबंधित कार्यालयाच्या “कार्यालयीन खर्च” या शिर्षाखाली उपलब्ध असलेल्या तरतुदीतून भागविण्यात यावा.
- २३) करार पद्धतीने नियुक्ती करताना प्रस्तावास सामान्य प्रशासन विभाग आणि वित्त विभागाच्या सहमतीची आवश्यकता असणार नाही. करार पद्धतीने नियुक्ती करावयाच्या प्रस्तावास शासनाची मान्यता संबंधित विभागाने घ्यावी.
- २४) हा शासन निर्णय सर्व शासकीय कार्यालये/ शासकीय उपक्रम/ संविधिक संस्था, मंडळे/महामंडळे आणि स्थानिक स्वराज्य संस्था यांना लागू राहिल.

२. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक : ७०८/१५/व्यय-४ दि.१९ डिसेंबर, २०१५ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१६०१०७१२१७१४९००७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ.भगवान सहाय)

अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई, (५ प्रती)
 २. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, (५ प्रती)
 ३. सर्व.मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
 ४. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद/विधान सभा यांचे सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
 ५. सर्व विधान सभा/विधान परिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ
 ६. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव
 ७. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव.
 ८. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक
 ९. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव.
 १०. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
 ११. *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने)
 १२. *प्रबंधक, मूल न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई, (पत्राने)
 १३. *प्रबंधक, अपील शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई / नागपूर/औरंगाबाद खंडपीठ (पत्राने)
 १४. *प्रबंधक, लोक आयुक्त व उपलोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
 १५. *राज्य निवडणूक आयुक्त, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई
 १६. *सचिव, राज्य माहिती आयोग, मुंबई.
 १७. *महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखापरीक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
 १८. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
 १९. विभागीय आयुक्त (सर्व)
 २०. जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे)
 २१. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा (सर्व)
 २२. सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभागप्रमुख / प्रादेशिक विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख
 २३. सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना)
 २४. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई
 २५. निवडनस्ती, कार्यासन-१३, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
- *पत्राने